

(به مناسبت ۱۵ آذر، سالگرد سانحه‌ی دلخراش آتش‌سوزی در مدرسه‌ی روستای شین‌آباد آذربایجان غربی)

ما، کودکان در معرض خطر و آن چه باید کرد...

ساعت ۸ صبح روز چهارشنبه، ۱۵ آذر ۱۳۹۱، یک کلاس درس مدرسه ابتدایی در روستای شین‌آباد از توابع شهرستان پیرانشهر، در استان آذربایجان غربی، دچار آتش‌سوزی شد و از ۳۷ نفر دانش‌آموز کلاس، ۲۹ نفر دچار سوختگی شدند و متأسفانه، ۲ نفر از دانش‌آموزان آسیب‌دیده در این حادثه، پس از چند روز فوت کردند.

چند ماهی از آغاز سال تحصیلی جدید می‌گذرد؛ زمستان فرا رسیده و سرما کم‌کم به اوج خود می‌رسد. اما هنوز کودکان بسیاری در مناطق محروم کشور، در کلاس‌هایی درس می‌خوانند که به امکانات گرمایشی ایمن و استاندارد مجهز نیست.^۱ (این مسئله، به‌خصوص در مناطق سردسیر کشور، حائز اهمیت بیشتریست.) کلاس درس روستای شین‌آباد یکی از همان کلاس‌هایی بود که با بخاری نفتی گرم می‌شد؛ وسیله‌ای که پرخطر و ناایمن است. حادثه آتش‌سوزی، زمانی روی داد که بخاری نفتی این کلاس آتش گرفت و تلاش سرایدار مدرسه برای خاموش کردن آن، با استفاده از کپسول آتش‌نشانی، موثر واقع نشد. سرایدار مدرسه وقتی نتوانست آتش را خاموش کند، سعی کرد تا بخاری را بیرون از کلاس ببرد؛ اما بخاری در میانه‌ی راه منفجر شد و آتش به تمام کلاس سرایت کرد. کم‌نیستند مدارسی در کشور ما که همچون مدرسه شین‌آباد، در معرض چنین خطراتی قرار دارند... در ادامه پس از نگاهی به بعضی سوانح مشابه پیش آمده، به راهکارهایی برای پیشگیری از وقوع چنین وقایعی اشاره کنیم تا انشاءالله هریک از ما حرکتی جدی را در جهت بهبود این وضعیت شروع کنیم.

^۱ لازم به ذکر است که مطابق مقررات ملی ساختمان، استفاده از بخاری‌های گازی در مدارس ممنوع است؛ لذا مقصود از سیستم گرمایشی استاندارد، برای مدارسی که بیش از ۳ کلاس درس دارند، استفاده از سیستم حرارت مرکزی و شوفاژ بوده و برای مدارسی که تعداد کلاس‌هایشان کمتر است، استفاده از بخاری برقی است.

کلاس‌های درسی که در آتش می‌سوزند... (سوانح آتش‌سوزی در مدارس کشور از ۱۳۷۶ تا پیش از حادثه‌ی شین‌آباد)

بهمن ۱۳۷۶: آتش‌سوزی در مدرسه شهرستان شفت، استان گیلان^۱

ساعت ۱۱ صبح بود. بر اثر وزش شدید باد، بخاری کلاس دوم آتش گرفت. «بر اثر داد و فریاد بچه‌ها متوجه موضوع [آتش‌سوزی در کلاس] شدم. بچه‌ها را یکی یکی، به همراه معلم دیگری، از کلاس بیرون آوردم؛ در این مدت، آتش تمام کلاس را فراگرفته بود؛ وقتی خواستم بیرون بیایم در بسته شد و به دلیل اینکه در کلاس از داخل، دستگیره نداشت، درون کلاس گیر افتادم؛ هر چه سعی کردم نتوانستم بیرون بیایم و زبانه‌های آتش نیز در حدی بود که تمام بدنم سوخته بود و به دلیل سوختگی و درد زیاد نمی‌توانستم از پنجره کلاس بیرون بیایم...» اینها سخنان حسن امید زاده، یکی از معلم‌های مدرسه است که متأسفانه پس از تحمل ۱۵ سال درد و رنج ناشی از سوختگی شدید، تیرماه سال ۹۱، در سن ۵۸ سالگی درگذشت.

آبان ۱۳۸۳: آتش‌سوزی در مدرسه روستای سفیلان، استان چهارمحال بختیاری

صبح یکی از پنجشنبه‌های آبان ماه سال ۸۳، سیزده دانش‌آموز مدرسه‌ی روستای سفیلان، از توابع لردگان استان چهارمحال بختیاری، وارد کلاس شدند. بخاری نفتی تنها منبع گرمایشی کلاس آن‌ها بود. ساعت ۱۰ صبح، ناگهان بخاری کلاس آتش گرفت و معلم، هراسان، بخاری را از کلاس به بیرون انداخت؛ بشکه‌های نفت، در راهروی مدرسه، آتش بخاری را شعله‌ور ساخت، به نحوی که شعله‌های حریق به داخل کلاس زبانه کشید. در این حادثه، معلم مدرسه جان خود را از دست داد و ۱۳ دانش‌آموز دچار سوختگی شدند.

پس از این حادثه دردناک، دولت وقت، لایحه‌ای به مجلس هفتم فرستاد که بر اساس آن، می‌بایست چهار میلیارد دلار از صندوق ذخیره ارزی، برای نوسازی و تجهیز مدارس برداشت می‌شد و در اختیار سازمان نوسازی و تجهیز مدارس قرار می‌گرفت. تصویب این لایحه در مجلس ۲ سال به طول انجامید و سرانجام، در دولت بعدی به تصویب رسید.

آذر ۱۳۸۵: آتش‌سوزی در مدرسه شهید رحیمی، شهرستان درودزن، استان فارس

دانش‌آموزان کلاس دوم دبستان مدرسه شهید رحیمی، برای گرم کردن خود، تنها یک بخاری علاءالدین داشتند. در روز ۱۴ آذر، ناگهان بخاری در میان کلاس سرنگون شد و شعله‌های آتش از آن زبانه کشید. متأسفانه، در این حادثه، ۸ دانش‌آموز دچار سوختگی‌های شدید از ناحیه‌ی سر و دست شدند. خبر در آتش سوختن این ۸ دانش‌آموز، تا ۱۵ روز در رسانه‌ها منتشر نشد؛ تا این‌که رییس سازمان بازرسی کل کشور، در جلسه‌ای با حضور کارشناسان مسئول واحدهای ارزیابی عملکرد و پاسخگویی به شکایات سازمان آموزش و پرورش استان‌های کشور، پرده از ماجرای این آتش‌سوزی برداشت. این حادثه، در حالی رخ داد که چند روز پیش از آن، در سروستان فارس - به فاصله چند کیلومتری شهرستان درودزن - یکی از کلاس‌های درس دچار حریق شده بود. هم‌چنین وزیر آموزش و پرورش دولت وقت، ۷ آذر ۸۵، یعنی یک هفته پیش از سانحه‌ی درودزن، گفته بود: «اگر حادثه‌ای مانند مدرسه سفیلان، در کشور رخ دهد، استعفا می‌دهم.»

متأسفانه، با وجود اینکه آموزش و پرورش توسط محاکم قضایی مقصر شناخته شد، پرداخت دیه از طرف آموزش و پرورش، به دانش‌آموزان آسیب‌دیده در این سانحه، با پنج سال تاخیر انجام شد! پرداخت دیه می‌توانست به خانواده‌های این کودکان، جهت پرداخت هزینه‌های بالای درمان سوختگی، از جمله انجام جراحی‌های پلاستیک و تهیه دارو، کمک کند.

^۱ اخبار مربوط به سوانح سال‌های گذشته، برگرفته از سایت <http://www.khabaronline.ir/detail/263312> می‌باشد.

آبان ۸۹: آتش‌سوزی در خوابگاه شبانه‌روزی در چاه رحمان، استان سیستان و بلوچستان

ساعت ۲ نیمه شب، در روستای چاه رحمان نصرت آباد، در خوابگاه شبانه‌روزی، کابل‌های پوسیده برق، موجب آتش‌سوزی شدند. این خوابگاه در واقع سالن نسبتاً کوچکی بود که در آن زمان، ۶۷ دانش‌آموز در آن حضور داشتند. در این حادثه، یکی از دانش‌آموزان جان خود را از دست داد و ۱۳ دانش‌آموز دیگر، در اثر استنشاق دود ناشی از آتش‌سوزی، دچار مسمومیت شدند.

آبان ۹۰: آتش‌سوزی در خوابگاه دبیرستان شبانه‌روزی وابسته به دانشگاه جابهار، استان سیستان و بلوچستان

این آتش‌سوزی، در ساعت ۶ صبح، به دلیل اتصالی سیم‌های برق، در خوابگاه دانش‌آموزان رخ داد و منجر به مرگ چهار دانش‌آموز و سوختگی شدید یک دانش‌آموز دیگر شد.

در حال حاضر، از ۵۰۰ هزار کلاس درس در کشور، حدود ۳۰ درصد، یعنی ۱۵۰ هزار کلاس درس، همچنان از بخاری نفتی استفاده می‌کنند. اگر در هر کلاس درس، به‌طور میانگین، ۲۵ دانش‌آموز حضور داشته‌باشد، می‌توان گفت، حدود ۳ میلیون و ۷۵۰ هزار دانش‌آموز در کلاس‌هایی که دارای بخاری‌های خطرناک هستند، تحصیل می‌کنند. بنا به برآوردهای انجام شده، برای جمع‌آوری بخاری‌های نفتی و استانداردسازی تجهیزات گرمایشی این کلاس‌ها، بودجه‌ی زیادی مورد نیاز است؛ این درحالیست که در لایحه‌ی بودجه‌ی سال ۹۲، تنها بخشی از اعتبار مورد نیاز تصویب شده و تا آبان ۹۲، تنها نیمی از این اعتبار، در اختیار وزارت آموزش و پرورش قرار گرفته‌است. اگر مبلغ یاد شده به شیوه‌ای صحیح به این امر اختصاص یابد، تنها تعدادی از این مدارس می‌توانند مشکل خود را حل کنند و بقیه، کماکان با خطر آتش‌سوزی و سوانح دلخراشی هم‌چون حادثه روستای شین‌آباد پیرانشهر، روبه‌رو هستند. این امر، ضرورت پیگیری و اقدامات جدی مردمی را جهت پیشبرد مسئله، روشن می‌کند.

راهی که پیش روی ماست...

هریک از ما، به نوبه‌ی خود، می‌توانیم با تشکیل گروه‌های کوچک و بزرگ، در دانشگاه، مدرسه، محل کار و خانواده، در جهت بهبود این شرایط ناعادلانه، اقدامات مؤثری انجام دهیم. این اقدامات می‌توانند از طریق گام‌های پیشنهادی زیر انجام شوند:

- ۱- شناسایی مدارس محروم و نیازمند در هر منطقه
- ۲- تحقیق در مورد وضعیت تاسیسات و تجهیزات گرمایشی این مدارس
- ۳- ترغیب اولیای مدرسه و والدین دانش‌آموزان جهت پیگیری از اداره‌ی آموزش و پرورش، به منظور تجهیز مدرسه به وسایل گرمایشی ایمن و انجام تعمیرات لازم
- ۴- جلب کمک‌های نقدی برای رسیدگی به این وضعیت، از مردم عادی و آشنایان
- ۵- پیگیری روند پیشرفت کار در مدرسه

بیا بیا تلاش کنیم تا برای کودکان و نوجوانان محروم، در هر جای کشورمان، امنیت لازم در فضای

مدرسه‌ها فراهم شود.

- <http://madresehnews.com/?a=content.id&id=6293>
- http://fa.wikipedia.org/wiki/%D8%A2%D8%AA%D8%B4%E2%80%8C%D8%B3%D9%88%D8%B2%DB%8C_%D8%AF%D8%B1_%D9%85%D8%AF%D8%B1%D8%B3%D9%87_%D8%B4%DB%8C%D9%86%E2%80%8C%D8%A2%D8%A8%D8%A7%D8%AF
- <http://www.khabaronline.ir/detail/263312/>
- <http://www.pana.ir/Pages/Printable-News-28376.aspx>